

МАЛИ ПРИЛОЗИ

УДК: 811.163.3'373.21(497.75)

ЗА ИМЕТО НА ТИТОВ ВРВ НА ШАР ПЛАНИНА**Илија ПЕТРУШЕВСКИ**

Дипл. географ (во пензија)

Шар Планина се наоѓа во северозападниот дел на Република Македонија. Таа е гранична планина помеѓу Република Македонија и Косово. Од југоисточната страна е Полошката Котлина, а од северозападната страна е рамнината Косово.

Шар Планина се својот срт е и вододелница на речните сливови: Вардар и Радика од една страна и Бел Дрим и Пчиња од спротивната страна. На југоисточната падина што се спушта кон Полошката Котлина, течат повеќе реки, кои длабоко се всекле во падината формирајќи длабоки речни корита и создавајќи-оставајќи повеќе високи врвови. Еродираниот материјал е акумулиран во Полошката Котлина, создавајќи рамна површина, благо наведната кон југоисток и потиснувајќи го речното корито на реката Вардар до планините Сува Гора и Жеден.

Геолошки набљудувано Шар Планина спаѓа во редот на млади планини, па затоа на неа се наоѓаат петнаесет врвови повисоки од 2000 метри: Титов Врв со 2748 m, Мал Титов Врв или Бакардан со 2703 m, Борислајец со 2663 m, Џини Бег со 2611 m, Црн Врв со 2585 m, Враца со 2583 m, Љуботен со 2500 m, Кобилица со 2527 m, Расангул со 2384 m, Фуѓан Брдо со 2225 m, Лера со 2198 m, врв на Ничпурска Планина огранок на Шар Планина, Кара Николица со 2107 m, Врчик со 2094 m, Овчин Камен со 2034 m и Мангулова Кула со 2006 m.

Целта на овој мал прилог е барањето на вистинското име на највисокиот врв на Шар Планина, Титов Врв, кое е од понов датум. Така, истражувајќи по постарите географски и воени карти и објавувани трудови, добиени се следните сознанија: највисокиот врв на Шар Планина со тек на времето има променето пет имиња.

Најстарото име на денешниот Титов Врв било Шар. Ова име го има забележано Ѓорче Петров во трудот „Материјали за изучувањето на

Македонија” на стр.42¹, кое изворно му го кажале луѓето кои ги распрашувал, а кои живееле во најблиските населби до врвот или од жителите на градот Тетово. Потоа, го дава следниот парафразиран опис: Зад Тетово се издига игловидниот, скалест, тесен и пирамидалниот врв Шар. Тој, искрено речено со својата височина му конкурира на врвот Љуботен, кој стои прв на танецот со својата височина. Не знам, но мене ми се гледа како врвот Шар да е повисок од врвовите Љуботен и Маздрача и да е највисок на целата планина“. Така, врвот Шар со својата височина го дал името на целата планина со сите забележителни врвови.

Како највисок врв на Шар Планина, турската администрација му го променила името во Султан Тепе (Царев Врв)². Потоа, повторно му го промениле името во Турчин. За време на Кралството Југославија, поточно во октомври 1934 година, врвот добива ново име, Александров Врв, по името на кралот на Кралството Југославија, Александар. По Втората светска војна, врвот повторно се викал Турчин. На 21.04.1953 година со одлука на Собранието на НР Македонија, врвот се преименува по претседателот на државата Југославија, Јосип Броз-Тито, така што е наречен Титов Врв, а помалиот врв Бакардан, што е близу до него, со името Мал Титов Врв. Овие имиња и денес се во употреба.

Со оглед на тоа што овој врв своевременно го носел името Шар, веројатноста е голема следствено на тоа и планината да го добила своето име. Ова не е единствен случај кај македонските планини, највисокиот врв да го има истото име со планината на која се наоѓа. Такви случаи имаме кај следните планини: Врвот Кораб, кој се наоѓа на истоимената планина Кораб; врвот Нице на планината Нице; врвот Баба на планината Баба; врвот Мокро на Мокра Планина (кај оваа планина променети се двете имиња, врвот Мокро во Солунска Глава, а планината Мокра Планина, Петар Јовановиќ пред Втората светска војна погрешно ја именува со името Јакупица); Врвот Малеш на Малешевските Планини; врвот Исток на планината Исток и врвот Буковиќ на планината Буковиќ.

Како што забележуваме од наведените примери, таков е случајот и со името на врвот Шар на Шар Планина, кое е забележливо дека по политичко-административен пат е пет пати променето.

Можеби треба да се размислува, повторно да се врати старото име на највисокиот врв на Шар Планина - врвот Шар.

¹ Ѓ. Петров - Материјали по изучувањето на Македонија, Софија, 1896.

² A. Japic. Carte generale de la Turquie d'Europe en XV feuilles. Paris 1822.